

יום הזיכרון לדוד בן גוריון ו' בכסלו התשפ"ו | 26.11.2025

מערך שיעור בנושא: יוזמה

קהל היעד: חיילי חובה

משך השיעור: 45 דקות

גורם מעביר: קצין מדרגת סגן / נגד מדרגת רס"ל

מטרות השיעור:

1. שימת דגש על ערך היוזמה תוך למידה על המנהיג דוד בן גוריון כאבן דרך במורשת הישראלית.
2. מיקום המפקד המחנך כגורם מעביר והעצמת דמותו כדמות מחנכת מובילה ביחידה.

דגשים למעביר הפעילות:

1. המערך הוא גנרי, כלומר: כללי ומותאם לאוכלוסיית חיילי החובה ולכן, יש להתאים אותו לאופי היחידה, לאופי קהל היעד ולמשימה.
2. יש לנהל שיח ממלכתי ומכבד.

פתיחה ורקע על דוד בן גוריון:

דוד בן גוריון נולד ב-16 באוקטובר 1886 בעיירה פלונסק שבפולין. היה מדינאי ישראלי וראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל. הוא היה איש העלייה השנייה, ממנהיגי תנועת העבודה, חבר במפלגות פועלי ציון ואחדות העבודה, מזכירה הכללי השני של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל ומנהיגה הראשון של מפלגת מפא"י.

בתפקידיו כיושב ראש הנהלת הסוכנות היהודית ויושב ראש ההנהלה הציונית, עמד בראש הנהגת היישוב העברי בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי ובתפקידו כיושב ראש מנהלת העם מילא תפקיד מרכזי בניסוח מגילת העצמאות והיה הראשון לחתום עליה. ב-14 במאי 1948, הכריז על הקמת מדינת ישראל. עם הקמת המדינה החל לפעול למען הממלכתיות ובזמן מלחמת העצמאות החליט על פירוק המחתרות וחתם על הפקודה להקמת צה"ל. על מנת לקיים צבא ממלכתי אחד, הורה על הפגזת האונייה אלטלנה ועל פירוק מטה הפלמ"ח.

הוא הנהיג את מדינת ישראל כראש הממשלה וכשר הביטחון במשך עשור וחצי עד 1963 (מלבד פסק זמן בן כשנתיים, בשנים 1953–1955). כראש הממשלה הראשון היה אחראי במידה רבה על עיצוב דמותה הדמוקרטית של ישראל, על אופי יחסי הגומלין בין מגזרים שונים בחברה הישראלית ועל עיצוב מנגנוני הביצוע של רבים ממשרדי הממשלה. במהלך כהונתו נחתם הסכם השילומים עם גרמניה המערבית, נערכה מלחמת סיני, הוקם הכור הגרעיני בדימונה ונקלטו מאות אלפי עולים. לאחר התפטרותו מראשות הממשלה ופרישתו ממפא"י, בשנת 1965 הקים את רשימת פועלי ישראל (רפ"י). בשנת 1970, פרש מהקריירה הפוליטית. הוא נפטר בגיל 87 ונקבר לצד רעייתו פולה.

שאלות לדיון:

1. כיצד מנהיגותו של דוד בן גוריון תרמה לעיצוב חזון המדינה וערכיה?
2. מה ניתן ללמוד מהיכולת שלו לקבל החלטות גורליות תחת לחץ ולחץ ציבורי?
3. כיצד בן גוריון שילב בין חזון אידיאולוגי לבין מציאות ביטחונית מורכבת?
4. איזה מסר חייל או מפקד, יכול לקחת מהתנהלותו של בן גוריון, בנוגע לאחריות אישית וקבוצתית?
5. כיצד ניתן לשמר רוח יוזמה וחדשנות בשירות הצבאי, בהשראת בן גוריון?

הצעה לפעילות: "העם ייבחן בנגב"

שאלת פתיחה:

- מהי לדעתכם כוונתו בביטוי "העם ייבחן בנגב"?

מהלך הפעילות:

1. כל חייל יתבקש לחשוב היכן בנגב היה רוצה להקים יישוב חדש אם הייתה לו הזדמנות ומה היו שיקולי הבחירה שלו? (למשל: סביבה וביטחון)
2. כל אחד ישתף בקצרה את הרעיון והתכנון שלו ויסביר למה בחר דווקא במקום הזה.
3. לסיום, הקבוצה תדון כיצד חזונו של בן גוריון להקים ולפתח יישובים חדשים, במיוחד בנגב, קשור למחויבות לארץ ולביטחון שלה.

הצעה לסיכום מפקד:

- מפקד יקר, סכם את רקע קורות חייו של דוד בן גוריון ואת מערך השיעור ב"אני מאמין" הפיקודי שלך ובמסר המרכזי שחשוב לך שהחיילים יפיקו מהמערך.